

”Det är väldigt flummigt”

-Pedagogers möte med förskolans läroplan

Av: Theodora Xanthoulidou

Handledare: Susanne Waldén

Södertörns högskola | Förskollärarytbildning med interkulturell profil,
erfarenhetsbaserad

Examensarbete 15 hp

Utbildningsvetenskap C | Hötterminen 2017

Title: "It is very vague" -Pedagogue's meeting with preschool's curriculum

Author: Theodora Xanthoulidou

Mentor: Susanne Waldén

Term: Autumn 2017

Abstract

The aim of the study is to illuminate and clarify how educators with foreign backgrounds, pedagogical education and/or educational experience interpret the curriculum and how the curriculum is implemented at multicultural preschools. To visualize this, I ask the following questions:

- How do the educators experience the Swedish curriculum?
- What do the educators regard as multiculturalism based on the curriculum?
- What are the educators views concerning democracy based on the curriculum?
- What significance do the educators believe the verbal language has in their work?

The study is based on interviews with four informants. The interviews have thereafter been transcribed to be analyzed using previous research and theory. The theoretical perspectives of the study are social constructivism, culture, multiculturalism and interculturalism. Based on social constructivism which is the overall viewpoint of this study, the informants' experiences have been highlighted. The perspective of social constructivism implies that people are formed in social contexts that contribute to the understanding of our surrounding world. By highlighting the informants' experiences, I furthermore take in consideration the cultural aspect that involves people's typical behaviors such as norms and traditions. In order to observe and gain an understanding of people's different norms and traditions, the term interculturalism becomes relevant in the study, as it is, among other things, about communicating and responding to these differences. All informants work at preschools in multicultural areas where there is a variety of different cultures, religions and ethnicities.

The main findings found in the study are that the informants' encounter with the Swedish curriculum has varied. Most informants have come in contact with the curriculum through their employment at preschools while one informant came in contact with it during university studies. All informants emphasize the importance of communication and, furthermore the importance of trying to interpret the curriculum, together with colleagues, in order to give the children the same fundamental ground at preschool. However, colleagues' varying skills in the Swedish language can complicate the communication and the interpretation of the Swedish curriculum. The results of the study show that the informants view the

curriculum's basic democratic values, as something positive to work with in the multicultural areas, as they work interculturally to highlight everyone's differences to something positive and find similarities in order to make interactions between different cultures.

Keywords: Pedagogue, Preschool's curriculum, multiculturalism, interculturality, democracy.

Nyckelord: Pedagog, förskolans läroplan, mångkulturalitet, interkulturalitet, demokrati.

Förord

Jag vill tacka mina underbara studiekamrater Sofia Kaya och Patricia Rågstad för deras stöd, feedback och uppmuntrande ord i samband med skrivandet av denna uppsats. Vill även tacka min familj som har gjort det möjligt för mig att få tid till att genomföra studien och som aldrig slutat tro på mig. Ett stort tack till informanterna som tog sig tid och lät mig intervjua dem.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Förord	2
Inledning och problemområde	5
Syfte och frågeställning.....	6
Teoretiska infallsvinklar.....	6
Socialkonstruktivism.....	6
Kultur	7
Mångkulturalitet, monokulturalitet och norm	7
Interkulturalitet.....	9
Litteratur och tidigare forskning	10
Läroplan, demokrati och värdegrund	10
Flerspråkighet.....	11
Pedagogisk verksamhet i mångfalden	12
Metod	12
Urval.....	12
Material	13
Genomförande.....	13
Datainsamling.....	14
Forskningsetiska riktlinjer.....	15
Validitet och tillförlitlighet.....	15
Metoddiskussion.....	15
Resultat och analys.....	17
Informanterna	17
Mötet med läroplanen.....	18
Läroplanen och mångkulturalitet	21

Läroplanen och demokrati.....	23
Läroplanen och flerspråkighet.....	26
Sammanfattande slutsatser	30
Epilog och vidare forskning	32
Käll – och litteraturförteckning	33
Otryckta Källor.....	33
Litteraturlista	33
Bilagor.....	37
Bilaga 1	37
Bilaga 2	40

Inledning och problemområde

I mitt arbete möter jag dagligen människor med bland annat olika etniska ursprung och religioner som jag får möjlighet att utbyta tankar och erfarenheter med. I dessa möten får jag tillfälle att lära mig nya saker om andras kulturer och traditioner.

Läroplanen skriver bland annat som ett av sina uppdrag att förskolan ska arbeta för ett mångkulturellt samhälle. (Lpfö 98, reviderad 2016, s. 6). Pedagogen Johannes Lunneblad skriver i *Den mångkulturella förskolan – Motsägelser och möjligheter*, att Sverige anses ha varit ett mångkulturellt land då det har funnits olika etniska grupper som till exempel romer och samer. Det var först på 1950-talet som begreppet mångkulturellt samhälle började uppmärksammas. Sverige tog då in arbetskraft från andra länder. Begreppet syftar på områden i Sverige som har människor med olika etniska, religiösa och/eller kulturella bakgrunder. (Lunneblad 2013, s. 11). Just denna definition av det mångkulturella begreppet är min utgångspunkt i den här studien. Det mångkulturella samhället består bland annat av barn och pedagoger med olika ursprung som vistas och arbetar på förskolorna.

Pedagogerna Inge Carlström och Lena-Pia Carlström Hagman skriver i sin bok, *Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering*, om läroplanens historia i stora drag och att den kontinuerligt utvärderas och utvecklas. Den första läroplanen som skrevs var enbart menad för skolans verksamhet. Den läroplanen var mycket detaljerad där den beskrev exakt vad läraren skulle undervisa i och hur undervisningen skulle gå till. Förskolan har historiskt sett länge samspelat med skolan då förskolan från dess start har haft en pedagogisk tradition. I och med den nya läroplanen för förskolan fick förskolläraren en tydligare roll med ett samhällsuppdrag precis som läraren. (Carlström & Carlström Hagman 2012, s. 31-43). ”Läroplanen formulerar värdegrunden och förskolans mål och uppdrag. Däremot överlämnas genomförandet, det vill säga hur målen ska nås, till förskollärarnas professionalitet.” (Carlström & Carlström Hagman 2012, s. 43). Detta visar på en skillnad från skolans tidigare läroplan där förskolan och förskolläraren inte har haft någon tydlig roll. Svenska förskolor arbetar efter läroplanen som ett underlag för pedagogerna att tolka i den dagliga verksamheten på förskolan.

Uppkomsten av denna studie är för att jag har uppmärksammat att det saknas forskning inom det mångkulturella området, där pedagogers erfarenheter av läroplanen synliggörs.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att försöka belysa hur pedagoger med utländsk bakgrund, pedagogisk utbildning och/eller pedagogisk erfarenhet ser på läroplanen och arbetar med den på mångkulturella förskolor.

För att synliggöra detta ställer jag följande frågor:

- Hur upplever pedagogerna mötet med den svenska läroplanen?
- Hur ser pedagogerna på mångkulturalitet utifrån läroplanen?
- Vad anser pedagogerna om demokrati utifrån läroplanen?
- Vad anser pedagogerna språket har för betydelse i deras arbete?

Teoretiska infallsvinklar

I detta avsnitt kommer jag att beskriva vilka teoretiska begrepp som studien kommer att utgå ifrån. De övergripande begreppen är socialkonstruktivism, kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet.

Socialkonstruktivism

Socialkonstruktivism innebär att vi människor konstrueras i olika sociala sammanhang. Vi agerar och tänker på ett visst sätt beroende på situationen vi befinner oss i och med hjälp av våra tidigare erfarenheter. Ett exempel som filosofen Søren Barlebo Wenneberg tar upp i *Socialkonstruktivism – positioner, problem och perspektiv*, är hur människor sörjer. Människor med olika kulturella bakgrunder och referensramar uttrycker sorg på olika sätt. Exempel på detta är att vissa gråter över förlusten medan andra dansar och sjunger för att hedra den döde. Människan formas på olika sätt beroende på dess kulturella bakgrund. Förutom den kulturella bakgrunden har även språket en stor betydelse, för hur vi blir och tolkar saker i vår omgivning. Språket gör att vi till exempel vet att det är en stol och vad stolens användningsområde är. Språket i sin tur är skapat av oss människor i sociala sammanhang, för att vi lättare ska kunna kommunicera, förstå varandra och vår omvärld. (Wenneberg 2010, s. 11-12). Min studie bygger på ett socialkonstruktivistiskt synsätt, eftersom studien berör människor och deras erfarenheter av det pedagogiska arbetet och det sociala sammanhanget. Detta är ett övergripande synsätt

som får genomsyra analysdelen där informanternas erfarenheter analyseras med hjälp av litteratur och tidigare forskning.

Kultur

För att kunna tolka, förstå och analysera informanternas erfarenheter ur ett mångkulturellt perspektiv behövs begreppet kultur förtydligas. Etnologen Magnus Öhlander skriver att begreppet kultur kan betyda allt från musik till normer och värden. Kultur i antropologisk mening kan handla om typiska beteenden för människan som till exempel traditioner, vilka normer som efterföljs och så vidare. Det handlar om hur en människa utifrån sin egen kultur tolkar och upplever verkligheten. Kultur gör att skillnader mellan människor kan uppmärksammas, vilket i sin tur kan leda till att människor har lättare för acceptans och förståelse av varandra. (Öhlander 2005, s. 20,21 & 25). Detta kan bidra till inkludering vilket innebär att alla människors lika värde uppmärksammas och ses som en del av samhället.

En annan aspekt av det kulturella begreppet är något som etnologen Billy Ehn tar upp i sin studie *Det otydliga kulturmötet*. Ehn menar att det som diskuteras som kulturella olikheter bland barn och vårdnadshavare på förskolor kan handla om individuella olikheter, och att det är varje enskild individ som är på ett visst sätt. Ehn menar då att det inte är individens kulturella bakgrund som gör att den är på det sättet. Pedagogerna i Ehns studie antog att de kulturella olikheterna orsakade problem mellan individerna på förskolorna, då de inte förstod sig på varandras kulturella bakgrunder. Ehn kunde i sin studie se att det pågick ett arbete med jämlikhet, valfrihet och samverkan mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. (Ehn 1986, s. 23,24 & 104).

Mångkulturalitet, monokulturalitet och norm

Valet av det mångkulturella perspektivet är för att informanterna kommer från andra ursprungsländer än Sverige och arbetar i mångkulturella områden. Det mångkulturella begreppet anger en kvantitativ beskrivning av till exempel ett samhälle, det vill säga det tillstånd av människor som råder i samhället. Det innebär att det i ett mångkulturellt område bor människor med olika etniska bakgrunder, och att det finns en bred variation av olika ursprung på befolkningen. Lunneblad menar att det kan skapa gemenskap mellan olika etniska grupper i

ett mångkulturellt område. (Lunneblad 2006, s. 10). Med hjälp av Lunneblads synsätt vill jag försöka tolka mina informanternas erfarenheter av arbetet med förskolans läroplan, i mångkulturella områden. Pedagogerna Hans Lorentz och Bosse Bergstedt skriver att det mångkulturella begreppet anger ett tillstånd, det vill säga att Sverige anses vara mångkulturellt då människor med olika etniska bakgrunder lever tillsammans i ett och samma samhälle. (Lorentz & Bergstedt 2006, s. 16). Till skillnad från Lunneblad menar journalisten Arne Järtelius att begreppet mångkultur bara används för att påvisa skillnaderna som finns mellan människor med olika bakgrunder, och att Sverige på så sätt inte klarar av den kulturella mångfalden. Det sker ingen integrering i samband med att enbart lyfta människors olikheter. (Järtelius 1993, s. 18).

Lunneblad menar att en risk med begreppet mångkultur är att det kan skapas olika normer. Det kan uppstå en norm som svensk och icke svensk. (Lunneblad 2013, s. 30). Genusvetaren Lena Martinsson och pedagogen Eva Reimers definierar begreppet norm i *Skola i normer*. Med norm menas det som anses vara det normala. Det innebär att det då också finns något som anses vara icke normalt. (Martinsson & Reimers 2014, s. 10). Ett exempel kan vara att etniskt svenskt klassas som normen när det talas om mångkulturalitet. I exemplet kan då begreppet mångkulturalitet belysas som det som bryter mot den rådande normen. Pedagogen Pirjo Lahdenperä skriver i antologin *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*, att problemet som uppstår med begreppet mångkultur är att det visar på skillnader som ett problem. Lahdenperäs tolkning framhäver olikheter på ett negativt sätt, att det i grunden finns en norm som befäster skillnaderna i mångkulturella områden. (Lahdenperä 2004, s. 5). Frågan som då uppstår är vem som sätter denna norm och vem som definierar olikheterna. Att prata om mångkulturella områden som segregerade, där människor som bor i dessa områden inte kommer in i det svenska samhället i form av till exempel arbetslöshet, kan framhäva det monokulturella som den rådande normen. Med monokulturellt menas till exempel att det etniskt svenska är normen och att det mångkulturella samhället med människor från olika etniska bakgrunder är de som är annorlunda och behöver integreras i det svenska samhället. (Lunneblad 2006, s. 27). Lahdenperä beskriver den mångkulturella arbetsplatsen som heterogen vilket innebär att mångfalden lyfts fram och olikheter värdesätts. Lahdenperä framhäver vikten av att komma ihåg att det krävs ett medvetet förhållningssätt, för att tillvarata människors olikheter som en tillgång i mångkulturella områden. (Lahdenperä 2008, s. 28-29).

Interkulturalitet

Begreppet interkulturellt arbetssätt beskriver en handling, det vill säga hur ett inkluderande arbete i till exempel mångkulturella områden kan se ut. Enligt Lunneblad innebär det interkulturella arbetet en förståelse av människors olikheter, för att kunna skapa möjligheter till att kunna leva och bo tillsammans. (Lunneblad 2006, s. 24). När det gäller förskolor lyfter Lorentz vikten av hur pedagoger bemöter mångfalden. (Lorentz 2009, s. 24).

För att kunna förstå och bemöta människor och deras kulturella olikheter behöver man först bli medveten om sin egen kulturella bakgrund. Genom att reflektera över sin egen bakgrund och bli medveten om den, kan det vara lättare att få förståelse för människors kulturella bakgrunder. Förutom medvetenhet och öppenhet behövs olika erfarenheter av möten med människor från olika kulturer. Detta kallar Lahdenperä för interkulturell kompetens. (Lahdenperä 2004, s. 19-24 & 2008, s. 33-34). Lorentz skriver att interkulturell kompetens handlar om att kunna kommunicera med människor av olika ursprung och att vara öppen och kommunikativ i mötet med människor från olika kulturer. (Lorentz 2006, s. 164 & 167).

Förskolans läroplan uppmuntrar till ett interkulturellt förhållningssätt då det står att förskolan bland annat ska ”stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation.” (Lpfö 98, reviderad 2016, s. 4). Ett interkulturellt arbetssätt innebär att kulturella skillnader får lyftas fram och tillsammans med olika kulturer får det ett värde. Interkulturellt arbetssätt handlar även om att det finns en ömsesidig respekt, kommunikation och förståelse. (Lahdenperä 2008, s. 29,31 & 33). En viktig aspekt i det interkulturella arbetet är att aktivt arbeta med att medvetandegöra de kulturella skillnaderna som finns i vårt samhälle, på vår arbetsplats, för att kunna skapa möjlighet till likvärdighet samtidigt som det kan framhäva vad som skiljer människorna åt. (Lorentz & Bergstedt 2006, s. 28). Interkulturell kommunikation handlar om att hitta likheter och skillnader för att skapa bättre förståelse. (Lorentz 2006, s. 111). Studien beaktar det interkulturella perspektivet utifrån informanternas erfarenheter av förskolans läroplan. Lahdenperä skriver i sin artikel *Från monokulturellt till interkulturellt* att människan först måste göra sig medveten om vad det mångkulturella begreppet innebär, och synliggöra detta innan ett interkulturellt arbete kan påbörjas. Förutom att medvetandegöra det mångkulturella begreppet behövs det även finnas kompetens för att kunna arbeta på ett interkulturellt sätt. (Lahdenperä 2011).

Litteratur och tidigare forskning

För att kunna analysera mina utförda intervjuer med hjälp av de teoretiska begreppen kommer jag i detta avsnitt att presentera tidigare forskning och litteratur. Fokus på tidigare forskning och litteratur kommer att vara på läroplanen med dess demokratiska grund, språkets betydelse och det pedagogiska arbetet på mångkulturella förskolor.

Läroplan, demokrati och värdegrund

Hela Sveriges skolväsende vilar på en demokratisk värdegrund som bland annat står för ”omsorg om och hänsyn till andra människor”. (Lpfö 98, reviderad 2016, s. 4). Läroplanen ger förskolan i uppdrag att skapa demokratiska medborgare. Pedagogerna Christer Hedin och Pirjo Lahdenperä menar att detta ska göras genom ett kontinuerligt arbete i den dagliga verksamheten där olika värdegrundsfrågor ska framhävas. (Hedin & Lahdenperä 2003, s. 21-22). Forskning visar att trots att förskolan fick en egen läroplan 1998 blev övergången från daghem till förskola inte så uppmärksammat. Förskolans uppdrag och förskollärarens kunskaper diskuterades sällan. Därför anser pedagogen Paula Berntsson att det kontinuerliga arbetet med läroplanen är viktigt, för att kunna föra diskussioner om den pedagogiska verksamheten och lyfta fram förskollärares pedagogiska uppdrag. (Berntsson 1999, s. 199). Pedagogen Andreas Nordin menar att det kontinuerliga arbetet med att utvärdera och revidera läroplanen behövs, för att kunna möta det mångkulturella samhället som råder i Sverige. (Nordin 2010, s. 3-5). För att kunna arbeta i mångkulturella områden och med ett interkulturellt arbetssätt behövs definitionen alla människors lika värde ses över. Alla måste vara jämlika och likvärdiga. (Lorentz 2006, s. 220). Statsvetaren Bo Lindensjö och läroplansteoretikern Ulf. P. Lundgren skriver att i och med att det svenska samhället har blivit mer mångkulturellt har förskolans fokus gått från att göra samhället mer jämlikt mellan könen på arbetsmarknaden till att lyfta läroplanen och dess demokratiska värdegrund med fokus på allas lika värde. (Lindensjö & Lundgren 2000).

Pedagogen David Lifmark skriver i sin doktorsavhandling *Emotioner och värdegrundsarbete - Om lärare, fostran och elever i en mångkulturell skola*, att dagens mångkulturella förskolor kan ses som integrerade i det svenska samhället. Detta menar Lifmark beror på att dagens förskola har en läroplan, där arbetet med demokratiska värdegrunder läggs fram. Allas lika värde ska beaktas. Samtidigt menar Lifmark att värdegrundsarbetet kan vara problematiskt då människor

värderar på olika sätt, utifrån sin kulturella bakgrund och att det är många människor som tillsammans ska definiera vad begreppet värde står för. Våra olika syn på värde och normer kan istället skapa konflikter mellan människor. Genom att ha diskuterat och skrivit in värdegrunden i förskolans läroplan har en norm satts. De som tillsammans har formulerat värdegrundstexten i läroplanen styr på så sätt normen, om hur alla individer bör vara och förhålla sig i samhället. (Lifmark 2010, s. 10, 50 & 53).

Flerspråkighet

Tidigare forskning om mångkulturella förskolor har främst varit inriktade på barns flerspråkighet och språkinläring. Enligt pedagogen Anna-Carita Evaldsson har det satts på att få barnen att behärska och utveckla det svenska språket, istället för att med hjälp av till exempel modersmålsundervisning integrera barnens olikheter när det gäller språk och kulturella bakgrund. Istället har fokus legat på att lära ut vad som är svensk kultur. (Evaldsson 2002, s. 1-2).

Statsvetaren Isabella Canow skriver i boken *Under samma tak, men på olika plan. Reflektioner om det mångkulturella samhället: kultur, etnicitet, religion...* om att den kommunikativa förmågan är viktig. Canow skriver att ”språket är det viktigaste kommunikationsredskapet som vi har.” (Canow 2007, s. 31). Många är och förblir arbetslösa i mångkulturella områden på grund av sina bristande kunskaper i det svenska språket. Nyckeln till att integreras in i det svenska samhället är genom språket. För att motverka segregationen i de mångkulturella områdena behövs det ett interkulturellt arbetssätt för att få alla inkluderade. (Canow 2007, s. 32). Etnologerna Owe Ronström och Ann Runfors och socialantropologen Karin Wahlström skriver i ”*Det här är ett svenskt dagis*” - *En etnologisk studie av dagiskultur och kulturmöten i norra Botkyrka*, att vårdnadshavarnas bristande kunskaper i det svenska språket kan vara en av orsakerna till att de till exempel inte kommer på föräldramötena. Detta kan i sin tur leda till segregation i det svenska samhället. (Ronström, Runfors & Wahlström 1998, s. 96-98). Pedagogerna Ingegerd Tallberg Broman och Lena Holmbergs undersökning visar att ett kontinuerligt flöde av nyanlända kräver mer kunskaper av pedagogerna när det gäller de språkliga, sociala och mångkulturella aspekterna, för att kunna bemöta alla likvärdigt. (Tallberg Broman & Holmberg 2007, s. 7).

Pedagogisk verksamhet i mångfalden

Lorentz skriver i *Skolan som mångkulturell arbetsplats. Att tillämpa interkulturell pedagogik*, att interkulturell forskning visar att det inte går att bedriva en pedagogisk verksamhet, utan att vara beroende av att se hur dagens samhälle med dess mångfald ser ut. Det är därför som segregation fortfarande råder i mångkulturella områden. För att kunna motverka segregationen måste pedagogerna i mångkulturella områden vara öppna för att se likheter och samband, samtidigt som de kulturella skillnaderna som finns inom barngrupperna uppmärksammas. (Lorentz 2009, s. 22, 44 & 59). Pedagogerna Britten Ekstrand och Sanela Nadarevics forskning visar att ett land bemöter den mångfald som strömmar in i dagens samhällen utifrån sin egen kulturella historia. Detta kan bidra till att bemötandet av mångfalden skiljer sig åt i olika länder och att det inte finns några gemensamma eller tydliga riktlinjer för hur ett sådant arbete borde se ut. (Ekstrand & Nadarevic 2010, s. 259).

Pedagogerna Michael Byrman, Bella Gribkova och Hugh Starkey skriver i sin studie *Developing the intercultural dimension in language teaching. A practical introduction for teachers*, att forskningen visar på att det inte räcker med att lära sig och förstå andras kulturella bakgrunder. Det behövs även kritiskt granskas och göra det bekanta obekant och vice versa, inta ett nytt sätt att se på saker och ting. Byrman, Gribkova och Starkey menar att det är det som interkulturell kompetens handlar om. (Byrman, Gribkova & Starkey, s. 23).

Metod

I detta avsnitt kommer jag att beskriva hur jag har gått tillväga med undersökningen, vad mitt urval är baserat på, hur datainsamlingen har gått till och vilket material som har varit till underlag. Avsnittet kommer dessutom att behandla forskningsetiska principer som varit aktuella i studien och avslutas med en metoddiskussion.

Urval

Jag kontaktade 13 förskolor i mångkulturella områden för att efterfråga pedagoger med pedagogisk utbildning och/eller pedagogisk erfarenhet från ett annat land. Med mångkulturella områden menar jag områden där det bor människor med olika etniska, religiösa och kulturella

bakgrunder. Mitt val att kontakta pedagoger i mångkulturella områden var för att ha bättre chans att hitta pedagoger som stämde överens med mina urvalskriterier. Det är informanternas erfarenheter som ska belysas i studien. Vad informanterna i dagsläget har för yrkesutbildning eller yrkesroll var inte relevant i mina urvalskriterier då jag vill beröra det mångkulturella perspektivet i studien. Jag fick svar från sju av 13 förskolor. Sex förskolor har inte hört av sig för återkoppling och en förskola hade ingen tid att ställa upp på en intervju. Min studie bygger på intervjuer av fyra pedagoger från olika förskolor. Efter att ha pratat med samtliga pedagoger, två pedagoger via telefon, en pedagog personligen och en pedagog via mail, skickade jag ut informationsbrevet. (Bilaga 1). Därefter kontaktade jag återigen informanterna för att boka in möten för den aktuella intervjun. När mötena var bokade fick informanterna intervjufrågorna (se bilaga 2) skicka till sig för att kunna förbereda sig med konkreta exempel från sina erfarenheter.

Material

Mitt material för studien är mina pedagogintervjuer. Förskolans läroplan har varit ett diskussionsunderlag som jag har låtit informanterna själva få tolka fritt, och berätta om utifrån deras egna upplevelser och erfarenheter. De har fått lyfta fram vad de anser vara viktigt med förskolans läroplan i deras dagliga arbete med barnen på förskolorna och vad de minns i sitt möte med den svenska läroplanen för förskolan. För att kunna tolka intervjuerna bättre anser jag att det behövs en kort bakgrundspresentation av informanterna. Presentationen av informanterna kommer i början av analysen för att på så sätt få en bättre inblick och förståelse av analysen. Alla mina informanter arbetar på mångkulturella förskolor i mångkulturella områden. Samtliga intervjuer är anonymiserade och informanterna har tilldelats fiktiva namn.

Genomförande

Intervjuerna utfördes på informanternas arbetsplatser då informanterna ansåg att det var enklast för dem ur ett tidsperspektiv. Intervjuerna genomfördes vid olika tidpunkter beroende på när det passade dem bäst. Vi kunde sitta ostört på ett kontor som fanns ledigt på respektive förskola. Innan intervjuerna startade informerades jag ytterligare en gång att intervjun var helt anonym, att inga namn eller förskolor skulle nämnas i studien. Inte heller några områden skulle benämnas för att informanterna på så sätt skulle förbli helt anonyma. Informanterna hade

undertecknat samtyckesavtalet som jag tog emot innan intervjuerna startade. Jag använde mig av en kvalitativ intervjuprocess, vilket bland annat innebär att forskaren använder sig av så kallade öppna frågor vid intervjutillfällena, och att intervjuguiden inte behöver efterföljas i någon specifik ordning. Det handlar om att få fram informanternas erfarenheter, reflektioner och så vidare med deras egna formuleringar. (Patel & Davidson 2011, s. 81-83). Mitt sätt att formulera frågorna till öppna frågor där exempel från informanternas erfarenheter efterlystes bidrog till den kvalitativa intervjun. Jag anser att intervjuguiden som informanterna hade fått skickade till sig i förväg bidrog till att det blev en kvalitativ intervju då de var väl förberedda med egna exempel från deras erfarenheter. Intervjuguiden blev på så sätt ett underlag till ett samtal där det var informanterna som pratade mestadels. Frågorna behövdes inte tas i någon specifik ordning då samtalet flöt på naturligt och jag enbart kunde ägna mig åt att lyssna och ställa följdfrågor vid behov. På så sätt blev jag en medskapare av samtalet istället för en som enbart ställer frågor.

Datinsamling

Mina fyra intervjuer var tillsammans totalt 127 minuter långa. Jag valde att spela in intervjuerna med hjälp av en röstinspelare dels för att undvika att anteckna för att kunna vara med som aktiv samtalspartner, och dels för att få fram informanternas egna ord. Då informanterna fått veta i god tid att intervjuerna skulle spelas in var de väl medvetna om det när intervjuerna startade, vilket jag tror bidrog till att det inte påverkade informanterna under själva intervjuerna. Min uppfattning är att informanterna med den vetskapen var väl förberedda och avslappnade. Efter varje intervju som skedde med några dagars mellanrum transkriberade jag omgående för att inte blanda ihop intervjuerna. Jag har valt att transkribera genom att göra en sammanfattning på de första frågorna i intervjuguiden, för att sedan transkribera ordagrant de mest relevanta frågorna för studien. Jag kommer att använda mig av både det som har sammanfattats och ta ut citat från transkriberingarna till min analys av studien. I och med transkriberingen uppmärksammade jag fyra återkommande teman som handlade om 1) mötet med läroplanen, 2) läroplanen och mångkulturalitet, 3) läroplanen och demokrati och 4) Läroplanen och flerspråkighet.

Forskningsetiska riktlinjer

I denna undersökning och vid intervjutillfällena har jag beaktat Vetenskapsrådets forskningsetiska riktlinjer som finns för att undersökningen ska vara korrekt utförd. (Vetenskapsrådet 2002). Genom att ha varit i kontakt med informanterna och skickat ut informationsbrevet i förväg har jag beaktat informationskravet. Informationskravet innebär att berörda parter får vetskap om vad undersökningen handlar om och hur den kommer att gå till, och att deltagandet är frivilligt. Jag bifogade samtyckeskravet som deltagarna skrev under innan intervjuerna påbörjades. I och med att informanterna har tilldelats fiktiva namn uppfyller jag kravet på konfidentialitet. Det kommer heller inte att skrivas ut något i studien om var informanterna arbetar. Inspelningarna från intervjuerna kommer endast att nyttjas för denna studie.

Validitet och tillförlitlighet

Validiteten i studien med de kvalitativa intervjuerna har möjliggjort ett försök att tolka och förstå informanternas erfarenheter. Med validitet menas att forskaren försäkras sig om att studien har utförts på ett tillförlitligt sätt. (Patel & Davidson 2011, s. 105). Studien baseras på informanternas erfarenheter vilket tydliggörs i resultat och analysdelen. Resultaten och analysen har kopplats till teori och tidigare forskning vilket gör att validiteten genomsyrar hela forskningsprocessen. Detta gör att läsaren får möjlighet att bedöma studiens trovärdighet. Validiteten förstärks av studiens utformning där hela forskningsprocessen framgår på ett tydligt sätt.

Metoddiskussion

Jag har under studiens gång försökt vara objektiv men det har varit svårt på grund av mitt intresse och egna erfarenheter av mångkulturella områden och förskolor. Då jag själv tillhör både den svenska och grekiska kulturen har det varit svårt att ställa rätt frågor under intervjutillfällena. Mycket av det informanterna berättade har jag undermedvetet förstått och därför inte kunnat ställa rätt följdfrågor. Jag anser nu i efterhand att min intervjuguide var för brett formulerad vilket har gjort analysarbetet svårt då det har funnits för lite material att utgå ifrån. Jag anser även att det hade behövts göras fler intervjuer men tiden var för knapp. Min

egna kulturella bakgrund och erfarenheter av arbete i mångkulturella områden försvårade även mitt urval av materialinsamlingen. Jag hade behövt bredda mitt perspektiv ytterligare för att lättare kunna formulera mer konkreta frågor och tolka och analysera informanternas svar. Trots detta har jag försökt att göra denna studie utan några förutfattade meningar och enbart utgått från det underlag jag samlat in. Tack vare att jag har spelat in intervjuerna och transkriberat dem har jag kunnat gå tillbaka och lyssna och läsa intervjuerna flera gånger för att inte missa någon viktig information. Mitt val av att utföra intervjuerna, det vill säga att spela in dem, bidrog till att jag kunde fokusera på att föra ett samtal med informanterna och vara lyhörd under intervjuens gång. Det är dessutom första gången jag genomför en studie av detta slag och genomför intervjuer med tillhörande intervjuguide. Det var därför inte lätt att forma bra och konkreta intervjufrågor som samtidigt skulle vara öppna frågor för att motsvara den kvalitativa intervjuens upplägg. Min tanke var att ha öppna frågor som den kvalitativa intervjun förespråkar men det bidrog till att jag inte riktigt fick ut det jag hade behövt av informanterna. Det positiva var att de öppna frågorna bidrog till nya infallsvinklar som till exempel begreppet demokrati som samtliga informanter lyfte under intervjuerna. Just för denna studie har det inte varit relevant att beakta informanternas vidareutbildning i Sverige eller hur länge de har bott i Sverige. Hade dessa legat till underlag i mitt urval hade studiens resultat kanske sett annorlunda ut i och med att de då kanske hade gett annorlunda svar på frågorna. Vad dessa svar eller resultat hade kunnat vara är svårt att förutse.

Resultat och analys

I detta avsnitt presenterar jag resultaten och analysen av mina frågeställningar och de fyra teman som utkristalliserades i intervjuerna. De fyra teman är 1) mötet med läroplanen, 2) läroplanen och mångkulturalitet, 3) läroplanen och demokrati och 4) läroplanen och flerspråkighet. Dessa kopplas till de teoretiska begreppen socialkonstruktivism, kultur, mångkulturalitet och interkulturalitet. De kommer även att kopplas ihop till tidigare forskning. För att lättare koppla ihop analysens olika delar börjar jag med att kort presentera informanterna.

Informanterna

Lena är 50 år och kommer ursprungligen från Irak. Hon har bott i Sverige i ca nio år och arbetat på förskola i ca sex år. Lena är utbildad grundskollärare i Irak och hade arbetat som lärare i 22 år innan hon kom till Sverige. Hon arbetar idag som barnskötare på en förskola. Lena utbildade sig till barnskötare här i Sverige efter några år som vikarie på olika förskolor.

Anna är 53 år och kommer ursprungligen från Chile. Anna kom till Sverige när hon var 16 år och gick på gymnasiet här. Gymnasieutbildningen gav henne barnskötarbehörighet. Även Anna startade som vikarie på olika förskolor och efter många års erfarenhet utbildade hon sig till förskollärare. Anna har dessutom arbetslivserfarenhet från Chile då hon under en period tog ledigt från sitt arbete i Sverige för att arbeta med barn i utsatta områden i Chile.

Maria kommer även hon från Chile. Hon är utbildad förskollärare i sitt ursprungsland och har bott i Sverige i ca 25 år. Maria är 51 år gammal. Efter att, som nyanländ, ha städat på en förskola i ca sex månader fick Maria vikariera på förskolan då det fattades personal. Det var där Maria först kom i kontakt med den svenska läroplanen. Efter en viss tids vikarierande studerade Maria till förskollärare i Sverige. Det var en utbildning med inriktning mot Reggio Emilia pedagogiken. Maria arbetar idag som förskolechef på en mångkulturell förskola.

Sara är 29 år och kommer från Turkiet. Sara har bott i Sverige i ca 9 år. När hon kom till Sverige var hon utbildad barnskötare i sitt ursprungsland. Efter att ha lärt sig svenska så har Sara studerat till förskollärare här i Sverige. Sara har nu arbetat som förskollärare i ca 1 år.

Det som var generellt med alla informanter var att de har lyckats komma in på den svenska arbetsmarknaden, det vill säga börjat arbeta på en förskola, väldigt tidigt trots bristande språkkunskaper eller arbetslivserfarenhet. Enligt informanterna har detta berott på att personalbehovet har varit stort på förskolorna. Informanterna har startat sina arbeten i mångkulturella områden och har på så sätt haft tillgång till sitt modersmål i kontakten med barn och deras vårdnadshavare.

Mötet med läroplanen

Resultatet av det insamlade datamaterialet visar att det finns skillnader mellan informanternas olika ingångar till den svenska läroplanen. Anna har varit med när den nya läroplanen skrevs medan Maria inte minns speciellt mycket av introduktionsarbetet med den. Sara kom i kontakt med läroplanen i samband med sin förskolläroplanutbildning och Lena kopplar sitt första möte med läroplanen till en specifik händelse.

Vi sitter i samling, nån av de arabisktalande vinkar till mig eller ropar till mig, hon vill prata med mig. Jag gick fram och frågade vad vill du? Min dotter vill inte sitta bredvid den här som har mörk hud. Jag visste inte, jag sa okej. Jag kommer säga till läraren, kanske hon f...
Jag visste inte vad finns i läroplanen. Jag vände mig direkt till pedagog som sitter i samling, därför hon vill inte komma, därför det finns bara plats bredvid den här som sitter. Då sa hon till mig direkt vi ska ha samtal med henne för att nu hon kränkade den här barnet. (Lena, 171010).

Lenas första möte med läroplanen visar på vikten av att pedagogernas erfarenheter från andra länder måste lyftas fram och diskuteras. Lena tolkade och agerade efter sina tidigare erfarenheter från sitt ursprungsland vilket är det som Öhlanders tolkning av begreppet kultur innebär. Öhlander menar att människan agerar på ett visst sätt utifrån sin kulturella bakgrund. (Öhlander 2005, s. 20,21 & 25). Situationen som Lena hamnade i resulterade i ett samtal om kränkande behandling utifrån läroplanen. Eftersom Lena samtalade om detta med sin kollega kunde skillnader uppmärksammas som i sin tur ledde till en förståelse. I denna situation var det Lena som fick en förståelse för förskolans läroplan och en större acceptans för arbetet på

förskolan. Forskningen visar att länder bemöter nyanlända utifrån landets rådande kultur, det vill säga det människor är vana vid i det landet. (Ekstrand & Nadarevic 2010, s. 259). Lenas exempel ovan visar dock att det kan vara svårt i mångkulturella områden att bemöta alla likvärdigt då människor bemöter varandra olika beroende på sin egen kulturella bakgrund. För att kunna bemöta alla människor likvärdigt behövs det mer kunskaper hos pedagogerna. De behöver se de sociala och mångkulturella aspekterna för att kunna bemöta alla likvärdigt. (Tallberg Broman & Holmberg 2007, s. 7). Detta måste även göras oavsett egen kulturell bakgrund. Det behövs därför kollegor att diskutera med för att finna en gemensam grund i hur de ska bemöta mångfalden. Till detta arbete har de läroplanen som grund. Även Anna minns sitt första möte med den svenska läroplanen för förskolan då hon arbetade på en förskola när läroplanen kom ut 1998. Den dåvarande förskolechefen tog upp förskolans läroplan som en punkt på ett personalmöte och förklarade vad läroplanen innebar, sedan skedde ett kontinuerligt arbete med läroplanen i form av olika möten i smågrupper. Personalen fick till varje möte välja ut tre områden ur läroplanen som skulle lyftas fram och diskuteras. Till dessa möten skulle de ha med sig dokumentation i form av en bild från den dagliga verksamheten med barnen och sedan koppla ihop det till läroplanen.

[...] tolka på olika sätt beroende på vilken bakgrund man har så det blir lite spännande och roligt, det är det som är fortfarande, hur man tolkar.
(Anna, 171017).

I detta arbete minns Anna att det fanns vissa svårigheter som till exempel att människors olika kulturella bakgrunder bidrog till olika tolkningar av förskolans läroplan. Resultatet med introduktionsarbetet av förskolans läroplan blev att de kulturella skillnaderna fick möjlighet att lyftas fram till diskussion för att nå ett gemensamt arbetssätt.

När man inte, när man tolkar på olika sätt. Det är jättesvårt att följa röda tråden när man tolkar på olika sätt. Alla har olika kunskaper (Anna, 171017).

Anna framhäver ytterligare en gång svårigheterna i att pedagogerna tillsammans ska tolka förskolans läroplan. Lahdenperä menar att när de kulturella skillnaderna får möjlighet att lyftas fram kan det resultera i ett interkulturellt arbetssätt som handlar om ömsesidig respekt och

förståelse. (Lahdenperä 2008, s. 29,31 & 33). Med hjälp av de kulturella olikheterna får pedagogerna möjlighet att tillsammans hitta en gemensam tolkning av läroplanen vilket kan resultera i ett interkulturellt arbetssätt. Precis som Anna arbetade även Maria på förskola när läroplanen kom ut 1998. Maria minns känslan och sina tankar från när hon läste läroplanen för första gången. ”Jag var ju van från Chile från en mycket mer specifik” (Maria, 171019). Förutom den första tanken och känslan minns Maria att även de fick arbeta med att tolka läroplanen tillsammans. Arbetet med introduktionen till den svenska läroplanen visar på att det har skett ett interkulturellt arbetssätt, där allas åsikter, erfarenheter och tankar får komma till uttryck i diskussionen om läroplanen.

Sara kom i kontakt med den svenska läroplanen när hon började studera till förskollärare på universitetet. Till en början hade hon svårt att förstå läroplanen och dess syfte, det var svårt att koppla ihop den i teorin utan praktisk erfarenhet. Sara blev lite mer insatt i läroplanen under sina praktiktillfällen på förskolor där hon fick öva på att använda sig av läroplanen mer konkret i det pedagogiska arbetet. Först när Sara blev färdigutbildad och har arbetat ett tag på förskola känner hon sig mer trygg med läroplanen och förstår den bättre nu.

[...] när jag började plugga till förskollärare så förstod jag inte alls vad jag skulle med läroplanen till. Den var svårt att förstå och så. Det var svårt att sätta sig in i den när man själv inte fick mer praktik än några veckor. Men nu när jag jobbar på en förskola och har kollegor som förklarar o så och fått möjlighet att prata med mina kollegor om den så har jag förstått hur man ska använda den. (Sara, 171031).

Resultatet av Saras utsaga kan tolkas utifrån Ehns studie som visade på att de kulturella skillnaderna hos människor behöver ses som individuella, det vill säga att en individ är på ett visst sätt och att det är personligt. För att sedan förstå varandra krävs samverkan mellan individerna. (Ehn 1986, s. 23, 24 & 104). Sara påpekar att hon behövde praktiskt arbete och kollegor att samtala med för att förstå sig på läroplanen. Precis som i Ehns studie menar även Sara att det krävs samverkan mellan människor för att tillsammans kunna förstå läroplanen.

Precis det som samtliga informanter har tagit upp visar även den tidigare forskningen. Forskningen visar att det behövs kontinuerliga samtal i arbetet med att tolka och förstå

läroplanen. (Berntsson 1999, s. 199). Samtidigt som forskningen talar om vikten av dessa samtal för att lyfta förskollärarens pedagogiska uppdrag menar informanterna i studien att det viktigaste i arbetet med läroplanen är att få möjlighet att diskutera tillsammans med kollegorna.

Läroplanen och mångkulturalitet

Vi jobbar med olika barn, som kommer från olika länder, olika om vi pratar om färger, om vi pratar om religion och allting (Lena, 171010).

Detta exempel som Lena pratar om visar tydligt att svenska förskolor kan bestå av människor med olika etniska, religiösa och/eller kulturella bakgrunder. Det gäller både vuxna och barn. Lena understryker Lunneblads definition av begreppet mångkulturalitet som är brett och står för en kvantitativ beskrivning av dagens samhälle. (Lunneblad 2006, s. 10). Anna talar utifrån en annan aspekt som också är av betydelse.

Det är skillnad för det är ju någonting som uppfostran om man säger så. Hur föräldrarna uppfostrar och hur vi fostrar. Vi är en komplettering till hemmet. Vi är en komplettering till hemmet. (Anna, 171017).

Anna belyser skillnaderna i att det är vårdnadshavarnas uppgift att uppfostra barnen och att det är pedagogernas uppgift att fostra barnen. Resultatet av Annas påstående är att belysa att mångkulturalitet bidrar till att det kompletterande arbetet mellan förskola och vårdnadshavare fungerar då vårdnadshavarna uppfostrar utifrån sina kulturella bakgrunder medan förskolan står för det svenska samhället. Annas påstående kan ses som att det talar emot Järtelius som menar att det mångkulturella begreppet kan medföra skillnader mellan människor i en negativ bemärkelse, det vill säga att genom att lyfta kulturella olikheter framhäver det enbart skillnaderna hos människorna utan att på något sätt föra dem samman. Järtelius menar att Sverige inte är redo för denna kulturella mångfald och att det kan skapa problem i samhället om människorna i mångkulturella områden inte kan leva tillsammans. (Järtelius 1993, s. 18). Anna menar precis tvärt emot Järtelius, att det kompletterande mellan vårdnadshavarnas och förskolornas uppgifter bidrar till något positivt i de mångkulturella områdena. Det kan ses som att det berikar barnens vardag. Detta kan tolkas till vad forskningen menar med att ha ett interkulturellt arbetssätt som handlar om att inkludera alla. (Canow 2007, s. 32). Genom Annas

syn på det kompletterande mötet mellan vårdnadshavarna och förskolan kan en inkludering av vårdnadshavarna bli möjlig. För att kunna möta denna mångfald som Järtelius är skeptisk till att Sverige ska klara av, menar forskningen att med hjälp av att kontinuerligt utvärdera läroplanen ska det gå att bemöta mångfalden. (Nordin 2010, s. 3-5). Genom att kontinuerligt arbeta med och utvärdera läroplanen ger det möjlighet till pedagogerna att gemensamt hitta ett arbetssätt som klarar av att bemöta mångfalden. Sara i sin tur kombinerar både Lenas och Annas tidigare citat.

Att arbeta i förskolan i Turkiet är som att vara deras mamma, de är mycket omsorg och omvårdnad av barnet. Man har en mycket familjär relation till barnet och familjen. (Sara, 171031).

Sara beskriver arbetet på en förskola i Turkiet och menar att arbetet på en förskola i Sverige ser annorlunda ut. Sara menar att hennes erfarenheter från Turkiet gör henne medveten om skillnaderna av arbete på en svensk förskola och en turkisk förskola vilket kan ses som en fördel i hennes arbete med barnen och vårdnadshavarna. Detta för att hon arbetar på en mångkulturell förskola och med hjälp av sin erfarenhet från Turkiet lättare kan förstå och bemöta människor med olika kulturella bakgrunder. Forskningen visar att likheter och samband behövs lyftas fram mellan människor i mångkulturella områden för att motverka segregering. Det krävs av pedagogerna en öppenhet av att vilja se likheter och samband. (Lorentz 2009, s. 22, 44 & 59). Saras erfarenhet av den mångkulturella förskolan instämmer på så sätt med forskningen då Sara menar att hennes egen kulturella bakgrund och erfarenhet kommer till användning i arbetet på den mångkulturella förskolan.

Lahdenperä skriver att det kan uppstå problem i användandet av begreppet mångkulturalitet då det visar på skillnader mellan människor. Vidare menar Lahdenperä att det då kan uppstå en rådande norm som alla inte lever upp till. (Lahdenperä 2004, s. 5). Lunneblad menar att normen till exempel kan vara etniskt svensk och att alla som inte är etniskt svenskar i ett samhälle segregeras. (Lunneblad 2006, s. 27 & 30). Sara ser det lite annorlunda.

[...] det står att vi förskollärare ska anpassa efter individens behov och erfarenheter och då tycker jag att den är representativ för vårt mångkulturella samhälle. Det handlar då om vår erfarenhet att arbeta i ett mångkulturellt samhälle och inte att barnen är olika. (Sara, 171031).

Resultatet av Saras påstående kopplat till Lahdenperä och Lunneblad blir att det motsäger deras teorier om normer och segregation. Saras påstående och erfarenhet kan tolkas som att det mångkulturella ses som något positivt. Vidare menar forskningen att det handlar om att skaffa sig interkulturell kompetens som innebär att det inte bara räcker att förstå olika kulturer. Pedagogerna behöver göra sig bekant med det obekanta och inta nya perspektiv. (Byrman, Gribkova, Starkey, s. 23). Först då kan förståelsen för människors olika kulturella bakgrunder bidra till integration istället för segregation.

Läroplanen och demokrati

Alla informanter nämner vikten av att ha en läroplan för förskolan och att det är bra att den vilar på en demokratisk grund. Just begreppet demokrati är något som alla informanter har tagit upp under intervjutillfällena. Demokratibegreppet och att ha en specifik läroplan för förskolan är något som de har saknat i sina ursprungsländer. Maria beskriver denna skillnad tydligt. ”alltså du måste göra det här, det här, det här. Så! Klart och tydligt!” (Maria, 171019). Informanternas erfarenheter av läroplanen i sina ursprungsländer har varit ett mer styrt underlag med mer konkreta formuleringar om vad som förväntas av en förskollärare och hur de ska förmedla kunskap till barnen. Läroplanen i deras ursprungsländer har inte förespråkats allas lika värden utan varit fokuserad på målområden. Detta kan bero på att det inte har funnits någon läroplan för enbart förskolan utan mer för skolan och undervisningens mål.

Inte så här vi ska sträva efter, demokratiska alltså vad är det här för något. Det är väldigt flummigt. [...] Alltså det är ju det som är det intressanta att det finns möjlighet att tolka den för då måste man diskutera kring den. Då kan man inte bara göra som en maskin utan man måste diskutera och verkligen komma in på djupet, alltså vad är det vi ska göra med dom här barnen. (Maria, 171019).

Maria belyser det demokratiska begreppet. Det var det som hon fastnade för i sitt arbete med läroplanen. Maria menar att genom att det finns möjlighet att tillsammans med andra diskutera läroplanen kan de då också hitta en gemensam tolkning som de ska arbeta efter på förskolan. För att ett sådant arbete ska kunna genomföras menar forskningen att det behövs definieras vad allas lika värde innebär för att kunna arbeta med jämlikhet. Detta behövs framförallt göras i mångkulturella områden för att en integrering ska kunna ske. (Lorentz 2006, s. 220). Maria menar att genom att de får möjlighet att tillsammans hitta en gemensam tolkning av läroplanen kan ett interkulturellt arbetssätt uppstå. Sara belyser också det demokratiska arbetet utifrån läroplanen men på ett lite annorlunda sätt än Maria.

Det fina med denna läroplan är att man får tolka den på sitt eget sätt, och jag kan bolla/diskutera med mina kollegor och vi har ju olika synsätt på allt eftersom vi har olika erfarenheter. (Sara, 171031).

Saras syn på förskolans läroplan riktar sig till pedagogerna och att den ger pedagogerna möjlighet att tillsammans med sina olika bakgrunder diskutera den. Detta kan ses som att det handlar om att lyfta pedagogernas olika bakgrunder och erfarenheter i det dagliga arbetet med läroplanens värdegrund. Saras synsätt på arbetet med läroplanen skiljer sig från de övriga informanterna som har diskuterat läroplanen utifrån barnen. Genom att läroplanen går att tolka går den även att anpassa efter individens behov vilket kan resultera i att det går att inkludera alla människor. Detta menar Lunneblad handlar om att hitta gemenskapen hos människor med olika kulturella bakgrunder (Lunneblad 2006, s. 10). Lenas erfarenhet av det demokratiska arbetet på förskolan visar sig tydligt i följande citat.

Hon vill inte komma in, hon tycker att han är nånting som inte är normalt. Men han är normal, det finns plats här, hon får sitta här. Då jag tänkte, oj vilken fel jag har gjort. Hon började säga till mig, det står i läroplanen, det betyder du kränker nån på grund av sin hud eller nånting annat. Jag var nästan skäms hur jag inte kunde svara den här mamman, att hon får inte säga den men från den dagen jag kunde ta igen och läsa läroplanen. (Lena, 171010).

Resultatet av Lenas agerande beror på att hon är van vid att denna form av särbehandling sker i hennes ursprungsland. Människor med bland annat annan religion eller hudfärg än den rådande normen i Lenas ursprungsland anses vara de som bryter mot normerna och kan därför behandlas annorlunda än de som ser ut och lever efter landets normer. Lenas kollega lyfter mångfalden på förskolan till något positivt och att allas olikheter ska värdesättas. Lahdenperä skriver om just detta och att det krävs ett medvetet förhållningssätt från pedagogerna i deras arbete med att tillvarata mångfalden och människors olikheter. (Lahdenperä 2008, s. 28-29). Vidare lyfter Lena det som hon har tagit till sig av sina lärdomar i arbetet på förskola i Sverige. ”vi tittar på allas lika värde. Där, du känner ja, jag vill jobba här för att följa läroplanen som jag saknade hela tiden.” (Lena, 171010). Mångfalden som råder på Lenas arbetsplats där barn, vårdnadshavare och pedagoger är av olika ursprung är ett tydligt exempel på läroplanens demokratiska grund, där allas lika värde framhävs och ska inkluderas i det svenska samhället. För att följa den demokratiska grunden som läroplanen vilar på krävs det att pedagogerna bemöter mångfalden på ett öppet sätt. (Lorentz 2009, s. 24). För att skapa demokratiska medborgare som läroplanen förespråkar krävs det ett kontinuerligt arbete med att lyfta olika värdegrundsfrågor. (Hedin & Lahdenperä 2003, s. 21-22). Lenas erfarenhet och som exemplet ovan visar är att pedagogerna kan arbeta med värdegrundsfrågor genom diskussioner om läroplanen. Lena berättar vidare om det hon tog till sig mest av från läroplanen.

Första gången när jag läste läroplanen det var den första som tog mig var demokratiska. Jag fastnade där, demokratiska. Jag kommer inte glömma hur vi ska behandla barnen, dom är alla lika värda. Jag saknade det väldigt mycket i Irak. (Lena, 171010).

Det handlar om att ha ett interkulturellt förhållningssätt som innebär en förståelse av människors olika bakgrunder. Detta bidrar till att möjligheterna att leva och bo tillsammans i ett mångkulturellt område ökar. (Lunneblad 2006, s. 24). Läroplanen med dess demokratiska grund kan ses som ett hjälpmedel i detta arbete. Forskningen visar att i och med det mångkulturella samhället som råder idag i Sverige behövs läroplanen med den demokratiska värdegrunden för att kunna se allas lika värde. (Lindensjö & Lundgren 2000). Lifmarks forskning visar att det kan finnas en viss problematik med läroplanens demokratiska värdegrund. Läroplanen kan tolkas på olika sätt beroende på människans egen kulturella bakgrund. Risken med att låta pedagoger tolka den tillsammans kan bli att olikheter förstärks i

negativ mening som i sin tur kan skapa konflikter istället för gemenskap. (Lifmark 2010, s. 10, 50 & 53).

Läroplanen och flerspråkighet

Samtliga informanter nämner vikten av att pedagogerna får möjlighet att diskutera läroplanen utifrån egna erfarenheter och tankar för att tillsammans hitta en samsyn i deras arbete. Den interkulturella kompetensen handlar om att låta alla komma till tals och framföra sina åsikter utifrån egna erfarenheter och ta tillvara på dessa i arbetslaget. (Lorentz 2006, s. 164 & 167). Det är precis det som informanterna talar om som en positiv aspekt i de mångkulturella områdena eftersom även de som arbetar på förskolorna är av olika ursprung. ”Den lyfter, hela tiden den lyfter barnen som har andra språk, barnen som behöver stöd med språket.” (Lena, 171010). Informanterna menar att arbetet på mångkulturella förskolor ger dem möjligheter att öva upp den interkulturella kompetensen i form av olika möten mellan människor med olika kulturella bakgrunder. Lahdenperä menar att det är just det som interkulturell kompetens handlar om, att få erfarenheter av möten med olika människor. (Lahdenperä 2004, s. 19-24 & 2008, s. 33-34). I detta interkulturella arbetssätt lyfter Lena språkets betydelse, att det inte bara är det svenska språket som är av betydelse utan även barnens olika modersmål och att dessa också måste få en plats i förskolans verksamhet.

T.ex. min chef hela tiden utmanar mig att jag ska använda arabiska språket och turkiska med barnen. Och ibland läser jag till dom på arabiska. Det är också någonting som står i läroplanen. Man ska stärka barnens modersmål (Lena, 171010).

Lena menar att hon även kan använda sig av sina språkkunskaper för att nå ut till barn och vårdnadshavare som inte har svenska som modersmål. Genom att få använda sig av sina språkkunskaper kan Lena lättare göra sig förstådd och bemöta barn och vårdnadshavare med andra kulturella bakgrunder, som i sin tur kan bidra till ett ökat interkulturellt arbete. Det Lena lyfter som positivt med sina språkkunskaper visar även forskningen. Forskningen menar att barnens modersmål behövs integreras i den dagliga verksamheten för att de lättare ska kunna ta till det svenska språket. Genom att kombinera barnens modersmål med det svenska språket kan de lättare ta till sig det som förmedlas på förskolan. (Evaldsson 2002, s. 1-2). Vidare menar

Lahdenperä att det interkulturella arbetssättet inte enbart handlar om språket och kommunikationen utan det krävs även en förståelse och ömsesidig respekt människorna sinsemellan. (Lahdenperä 2008, s. 29,31 & 33). Lenas språkkunskaper underlättar för henne men hon menar att hon även behöver bli medveten om sin egen kulturella bakgrund för att på ett öppensinnat och respektfullt sätt kunna bemöta och förstå alla människor. Lena talar även om att förutsättningarna för att arbetet med barns olika modersmål ska kunna fungera är att det finns resurser som täcker alla barnens olika modersmål. Om det inte finns tillräckliga resurser kan det medföra att vissa barn aldrig får höra sitt modersmål på förskolan medan andra barn kan få det kontinuerligt i den dagliga pedagogiska verksamheten.

Både Lena och Anna talar om språkets betydelse och att det är viktigt med språk men benämner två helt olika saker. Lena lyfter vikten och det positiva med att läroplanen uppmuntrar till användning av modersmål på förskolan. Lena talar om språket utifrån mötet med barnen och vårdnadshavarna medan Anna talar om språket utifrån arbetslaget och hur det fungerar att kommunicera med kollegorna.

Inte vem som helst kan komma in. [...] hur du än vänder på det så är det jättesvårt när du inte har svenska språket att sen förstå läroplanen.
(Anna, 171017).

Anna är lite mer skeptisk och negativt inställd. Hon menar att det först behövs en riktig grund hos pedagogerna i det svenska språket för att sedan kunna tolka och arbeta med förskolans läroplan.

[...] för lite utbildning om läroplanen, [...] Har du gått barnskötare då ska du kunna svenska. Det räcker inte att bara höja lönerna. Utbildningen ska vara lite mer ingående, lite djupare, lite mer krävande tycker jag för det är vi som jobbar med, det är vi som ska leda barnen in i vår framtid. Det känns som att det behövs. (Anna, 171017).

Annas påpekande om pedagogers bristande kunskaper i läroplanen tillsammans med bristande kunskaper i det svenska språket kan vara ett exempel på det Järtelius skriver om. Järtelius skriver att Sverige inte är redo för en kulturell mångfald då enbart människors olikheter lyfts

fram utan att sammanföra dem till en gemenskap. (Järtelius 1993, s. 18). Det kan tolkas som att Anna menar att det behövs goda kunskaper i det svenska språket hos pedagogerna för att kunna tolka läroplanen och på så sätt kunna bemöta den mångfald som råder på förskolorna.

[...] för dålig svenska bland pedagogerna. [...] Då ska du kunna **möta** barnen. Man kan ha brytning **men** du ska kunna kommunicera med barnen. Och då tror jag att det händer saker, det händer verkligen, speciellt i dom här områdena, det behövs. Där tycker jag läroplanen har någonting. Det skulle vara krav. Också i läroplanen, någon punkt där att hur viktigt det är. Dom påpekar svenska språket men ändå inte. (Anna, 171017).

Anna menar att det mångkulturella område som hon arbetar i inte har lyckats komma in i det svenska samhället då det saknas språkkunskaper hos de som bor och lever i det mångkulturella området. Genom att öka språkkunskaperna hos pedagogerna kan det bidra till ökad medvetenhet om att tillvarata människors olikheter. De ökade kunskaperna i det svenska språket skulle då kunna bidra till ökad kommunikation och förståelse som i sin tur kan leda till inkludering. (Lahdenperä 2008, s. 28-29). Det behövs beaktas att forskningen visar på att även vårdnadshavarna behöver ökade kunskaper i det svenska språket. Forskningen menar att bristande kunskaper i det svenska språket är en av orsakerna till att vårdnadshavare till exempel inte kommer på föräldramöten. De tar inte till sig förskolans verksamhet för att de inte förstår vad som sägs. (Ronström, Runfors & Wahlström 1998, s. 96-98). Maria erfarenhet lyfter det som Anna pratar om, nämligen pedagogernas kunskaper i det svenska språket.

Första gången som jag läste den så förstod jag ingenting, jag förstod inte så mycket. [...] det är inte på lätt svenska heller, det är ju ganska mycket tolkning och så där. [...] Om man inte går igenom den, diskuterar, tolkar, översätter till praktiken. Men det är det som är så värdefullt också på samma gång för nu vill jag inte byta den för alla guld i världen. (Maria, 171019).

Maria tar fram en viktig aspekt och det är att läroplanen är tolkningsbar. Precis som Anna är även Maria inne på att det behövs goda kunskaper i det svenska språket för att kunna tolka

läroplanen. Maria menar precis som Wenneberg att det är viktigt att med hjälp av språket diskutera för att lättare få en förståelse för varandra. (Wenneberg 2010, s. 11-12). Marias påstående om att det är värdefullt att diskutera läroplanen kan tolkas som avgörande i arbetet med människor i mångkulturella områden. Ges det inte möjlighet till diskussion på grund av bristande språkkunskaper hos pedagogerna blir det svårt att arbeta inkluderande. Även Anna talar om vikten av att ha en tolkningsbar läroplan. Anna menar att pedagogerna i mångkulturella områden ofta själva är av olika ursprung och att deras tolkningar av förskolans läroplan därför kan skilja sig åt. Därför anser Anna att det behövs kontinuerliga samtal i personalgrupperna om läroplanens olika delar och försöka hitta en samsyn på förskolan så att alla barn får samma grund. Även Sara talar om sina erfarenheter av att tolka läroplanen.

I början när jag hade VFU, eller praktik, så förstod jag ingenting [...] Arbetet blir tydligare när man arbetar med den praktiskt och när man diskuterar läroplanens innehåll med kollegor och chef. (Sara, 171031).

Sara beskriver tydligt det Lorentz skriver om, att det först handlar om förståelse för att sedan kunna arbeta med att inkludera alla människor. (Lorentz 2009, s. 24). För att skapa sig denna förståelse behövs kunskaper i det svenska språket för att tillsammans och i diskussion med kollegor kunna tolka förskolans läroplan.

Informanterna har varit inne på språkets betydelse som en viktig aspekt i arbetet på förskolorna och integrering i de mångkulturella områdena. Även forskningen lyfter språket som en viktig ingång till det svenska samhället. Språket är vårt viktigaste kommunikationsredskap för att integreras. (Canow 2007, s. 31-32).

Sammanfattande slutsatser

Syftet med studien var att försöka belysa hur pedagoger med utländsk bakgrund, pedagogisk utbildning och/eller pedagogisk erfarenhet ser på läroplanen och arbetar med den på mångkulturella förskolor.

För att synliggöra detta ställde jag följande frågor:

- Hur upplever pedagogerna mötet med den svenska läroplanen?
- Hur ser pedagogerna på mångkulturalitet utifrån läroplanen?
- Vad anser pedagogerna om demokrati utifrån läroplanen?
- Vad anser pedagogerna språket har för betydelse i deras arbete?

Studien utgår från fyra informanter som har intervjuats. Informanterna har någon form av pedagogisk utbildning och/eller pedagogisk erfarenhet från ett annat land än Sverige. Samtliga informanter har under intervjuerna framfört sina egna erfarenheter av arbetet med förskolans läroplan, både i sina ursprungsländer och i Sverige. Utifrån socialkonstruktivismen som är det övergripande synsättet i studien, har informanternas erfarenheter lyfts fram. Synsättet innebär att människor formas i sociala sammanhang som kan bidra till en förståelse av vår omvärld. Genom att belysa informanternas erfarenheter utgår jag även från den kulturella aspekten som innebär människors typiska beteenden som till exempel normer och traditioner. För att kunna se och förstå människors olika normer och traditioner blir begreppet interkulturalitet aktuellt i studien då det bland annat handlar om att kunna kommunicera och bemöta dessa olikheter. Samtliga informanter arbetar på förskolor i mångkulturella områden där det råder en kvantitet av olika kulturer, religioner och etniciteter.

Resultatet visar att informanternas möte med den svenska läroplanen har sett olika ut. De har kommit i kontakt med den svenska läroplanen antingen genom studier inom pedagogik eller via arbete på förskola i Sverige. Samtliga informanter nämner vikten av att tolka läroplanen tillsammans med kollegor är viktigt. Lena tolkar läroplanen med barnen som utgångspunkt, Anna och Sara är mer inriktade på personalen på förskolorna medan Maria ser det ur sitt ledarskapsperspektiv som förskolechef. Det huvudsakliga resultatet visar att trots att informanterna utgår från exakt samma läroplan och berör samma begrepp och innehåll i läroplanen, säger och tolkar de den individuellt. Informanternas erfarenheter av mötet med den

svenska läroplanen har varit att den är tolkningsbar. Det interkulturella arbetssättet är viktigt då det handlar om att människor med olika kulturella bakgrunder tillsammans ska tolka läroplanen. (Lahdenperä 2008, s. 29, 31 & 33). Att människor med olika kulturella bakgrunder tillsammans ska tolka läroplanen kan bidra till samspel och likvärdigt bemötande som också är en viktig del av det interkulturella förhållningssättet. (Ekstrand & Nadarevic 2010, s. 259).

Informanterna talar om mångkulturalitet i positiv bemärkelse. De menar att människors kulturella olikheter kan berika barnens vardag. Detta talar dock emot den tidigare forskningen som menar att mångfalden i ett samhälle kan skapa problem genom att just olikheterna lyfts fram. (Järtelius 1993, s. 18). Informanterna menar dock att det genom samspel och förståelse kan ske ett samarbete mellan människor med olika kulturella bakgrunder. Detta samspel och öppenhet för människors olikheter som informanterna talar om är det som visar sig vara positivt angående integreringsarbetet. (Lorentz 2009, s. 22, 44 & 59).

Gemensamt för alla informanter har varit den positiva synen på det demokratiska begreppet som genomsyrar läroplanen. Informanterna menar att det interkulturella förhållningssättet och med allas lika värde som utgångspunkt i den demokratiska läroplanen bidrar till integrering i det svenska samhället. Den sociala aspekten är viktig i arbetet på förskolorna, då det handlar om att kunna bemöta människor och att det behövs erfarenheter för att kunna bemästra dessa möten och inkludera människor oavsett kulturell bakgrund. (Lunneblad 2006, s. 24 & Lindensjö & Lundgren 2000).

Resultatet av studien visar att det problematiska med att läroplanen är tolkningsbar gör att det krävs kontinuerliga samtal vilket kan vara svårt när pedagogernas kunskaper i det svenska språket skiljer sig åt. I och med att informanterna själva är av olika ursprung och arbetar i mångkulturella områden har de haft möjlighet att använda sig av sina olika språkkunskaper i sitt möte med barn och vårdnadshavare. Även den tidigare forskningen visar på att det krävs språkkunskaper för att nå en gemenskap och inkludering. (Ronström, Runfors & Wahlström 1998, s. 96-98 & Wenneberg 2010, s. 11-12).

Epilog och vidare forskning

Studien har fått mig att fundera på hur arbetet ser ut på politisk nivå. Vad gör politikerna för arbete med att lyfta fram pedagogers erfarenheter av andra kulturer? Jag tror även att förskolorna i Sverige behöver få en gemensam grundsyn i läroplanens arbete för att ge barnen samma grundförutsättningar, oavsett område.

Käll – och litteraturförteckning

Otryckta Källor

Intervjuer utförda mellan den 10 oktober till 31 oktober 2017, i författarens ägo.

Informantförteckning:

Intervju 1 (Lena)

Intervjudatum: 171010

Intervjuns längd: 39 minuter

Intervjun utförd av författaren

Intervju 2 (Anna)

Intervjudatum: 171017

Intervjuns längd: 40 minuter

Intervjun utförd av författaren

Intervju 3 (Maria)

Intervjudatum: 171019

Intervjuns längd: 22 minuter

Intervjun utförd av författaren

Intervju 4 (Sara)

Intervjudatum: 171031

Intervjuns längd: 26 minuter

Intervjun utförd av författaren

Litteraturlista

Berntsson, Paula (1999). Förskolans läroplan och förskolläraryrkets professionalisering.

Pedagogisk forskning i Sverige, 4(2), s. 199-212. Tillgänglig på internet:

<http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/7789>

Byrman, Michael, Gribkova, Bella & Starkey, Hugh. *Developing the intercultural dimension in language teaching. A practical introduction for teachers.* Tillgänglig på internet: <http://irc.cornell.edu/rs/roms/507sp/ExtraReadings/Section0/Section0/uploads/File1235272745204/InterculturalDimensionByram.pdf>

Canow, Isabella (2007). *Under samma tak, men på olika plan: reflektioner om det mångkulturella samhället: kultur, etnicitet, religion-.* Stockholm: Riksförbundet Frivilliga samhällsarbetare

Carlström, Inge & Carlström Hagman, Lena-Pia (2012). *Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering.* Lund: Studentlitteratur

Ehn, Billy (1986). *Det otydliga kulturmötet: om invandrare och svenskar på ett daghem.* 1. uppl. Malmö: Liber Förlag

Ekstrand, Britten & Nadarevic, Sanela (2010). Mångkulturalism i lärarutbildningen: Hur förbereder samhället sina blivande lärare? *Pedagogisk forskning i Sverige*, 15(4), s. 257-276. Tillgänglig på internet: <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/11974/10646>

Evaldsson, Ann-Carita (2002). Sociala och språkliga gränsdragningar bland elever i en mångkulturell skola. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 7(1), s. 1-16. Tillgänglig på internet: <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/viewFile/7977/7027>

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på internet: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Hedin, Christer & Lahdenperä, Pirjo (2003). *Värdegrund och samhällsutveckling.* [Ny utg.] Stockholm: HLS förlag

Järtelius, Arne (1993). *Mångkultur Sverige: mångkulturens rötter, gränser och möjligheter*. Uppsala: Konsultförlaget AB

Lahdenperä, Pirjo (2004). Interkulturell pedagogik: vad, hur och varför? I Lahdenperä, Pirjo (red.) (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Lahdenperä, Pirjo (2008). *Interkulturellt ledarskap: förändring i mångfald*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lahdenperä, Pirjo (2011). Från monokulturellt till interkulturellt. *Chef & Ledarskap*. Tillgänglig på internet: <http://chefochledarskap.se/fran-monokulturellt-till-interkulturellt/>

Lifmark, David (2010). *Emotioner och värdegrundsarbete: om lärare, fostran och elever i en mångkulturell skola*. Diss. Tillgänglig på internet: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:371922/FULLTEXT01.pdf>

Lindensjö, Bo & Lundgren, Ulf. P. (2000). *Utbildningsreformer och politisk styrning*. Stockholm: HLS Förlag

Lorentz, Hans (2006). Postmoderna pedagogiska perspektiv inom folkbildningen. I Lorentz, Hans (red.) (2006). *Mångkulturell folkbildning: pedagogiska utmaningar i ett postmodernt samhälle: slutrapport från forskningsprojektet Mångkulturell bildning - om lärande och liv i folkbildningens värld 2003-2005*. Lund: Pedagogiska institutionen, Lunds universitet

Lorentz, Hans (2006). Interkulturell kompetens: en pedagogisk utvecklingsmodell. I Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (2006). Interkulturella perspektiv: från modern till postmodern pedagogik. I Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

- Lorentz, Hans (2009). *Skolan som mångkulturell arbetsplats: att tillämpa interkulturell pedagogik*. 1. Uppl. Lund: Studentlitteratur
- Lunneblad, Johannes (2006). *Förskolan och mångfalden: en etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet
- Lunneblad, Johannes (2013). *Den mångkulturella förskolan: motsägelser och möjligheter*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Läroplan för förskolan Lpfö 98*. [Ny, rev. uppl.] (2016). Stockholm: Skolverket
- Martinsson, Lena & Reimers, Eva (2014). Inledning. I Martinsson, Lena & Reimers, Eva (red.) (2014). *Skola i normer*. 2. [omarb.] uppl. Malmö: Gleerup
- Nordin, Andreas (2010). Från bildning till kvalitet: om diskursiva förskjutningar i svenskt läroplansarbete. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 15(1), s. 1-17. Tillgänglig på internet: <http://journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/7682>
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Ronström, Owe, Runfors, Ann & Wahlström, Karin (1998). *"Det här är ett svenskt dagis": en etnologisk studie av dagiskultur och kulturmöten i norra Botkyrka*. [2. uppl.] Tumba: Mångkulturellt centrum
- Tallberg Broman, Ingegerd & Holmberg, Lena (2007). *Läraryrke i förändring: lärare i förskola och grundskola om inflytande, jämställdhet och mångfald*. Diss. Malmö högskola
- Wenneberg, Søren Barlebo (2010). *Socialkonstruktivism: positioner, problem och perspektiv*. 2. uppl. Malmö: Liber
- Öhlander, Magnus (2005). Inledning. I Öhlander, Magnus (red.) (2005). *Bruket av kultur: hur kultur används och görs socialt verksamt*. Lund: Studentlitteratur

Bilagor

Bilaga 1

Stockholm,

3/10-17

Information om examensarbete: Vad för erfarenheter en pedagog med utländsk pedagogisk utbildning har kring förskolans läroplan.

Jag är student på det erfarenhetsbaserade förskolläraryrket vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver jag ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och mitt kommande yrke som förskollärare. Studien kommer att handla om hur pedagoger med utländsk bakgrund och utbildning förhåller sig till förskolans läroplan.

För att samla in material till studien skulle jag gärna vilja boka en tid med er för en intervju vecka 42 eller 43 (17/10-27/10). Intervjun kommer att ta ca 45 minuter och jag kommer att spela in samtalet.

Genomförandet av uppsatsen är reglerat av etiska riktlinjer som rör tystnadsplikt och anonymisering. Detta betyder att barnets, familjens, personalens och verksamhetens identitet inte får avslöjas. Det insamlade materialet avidentifieras och inga register med personuppgifter kommer att upprättas. Materialet kommer inte att användas i något annat sammanhang utan bara i det egna analysarbetet. Den färdiga uppsatsen kommer sedan att publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

Med detta brev vill jag be om ert medgivande för ert deltagande i studien. All medverkan i studien är frivilligt och kan avbrytas när som helst, även efter att materialinsamlingen har påbörjats. Om ni samtycker till studien fyller ni i bifogat formulär.

Kontakta gärna mig eller min handledare för ytterligare information!

Vänliga hälsningar,
Theodora Xanthoulidou

Theodora Xanthoulidou
0707788732
theodora01.xanthoulidou@student.sh.se

Susanne Waldén
Södertörns högskola
08-6084363
susanne.walden@sh.se

Formulär för samtycke till deltagande i studie.

Jag **samtycker** till att delta i studien.

Namnunderskrift:.....

Formuläret återlämnas till mig, Theodora Xanthoulidou, när vi träffas vid intervju tillfället. Om du inte samtycker till att medverka i studien så bortse från detta brev.

Bilaga 2

Intervjufrågor:

1. Hur gammal är du?
2. Vart kommer du ursprungligen ifrån?
3. Hur många år har du bott i Sverige?
4. Vilken utbildning har du från ditt ursprungsland? Yrke?
5. Vad har du för yrkesroll idag? Vad arbetar du som?
6. Hur länge har du arbetat på förskola i Sverige?
7. Har du vidareutbildat dig här i Sverige?
8. Hur fick du höra talas om läroplanen? Hur blev du introducerad till den svenska läroplanen?
9. Finns det en läroplan för förskolan i ditt ursprungsland?

10. Vad ser du för likheter och/eller skillnader mellan en förskola i Sverige och en förskola i ditt ursprungsland?

11. Hur har du tagit till dig den svenska läroplanen? Hur har du gjort för att sätta dig in i den? Hur gick/går dina tankar kring den svenska läroplanen?

12. Hur arbetar du i dagsläget med läroplanen? Ge gärna konkreta exempel från dina erfarenheter och ditt dagliga arbete.

13. Vad anser du fungerar bra respektive mindre bra med att arbeta utifrån läroplanen? Ge gärna exempel från dina erfarenheter för att förtydliga. Jämför gärna med ditt ursprungsland.

14. Anser du att läroplanen är representativ för dagens mångkulturella samhälle? Varför/varför inte, på vilket sätt?